Miðvikan

Kristian Djurhuus:

Skrøgg á Vertshúsinum

Í hesum partinum greiðir Kristian Djurhuus meira frá abbabeiggjanum Dia á Vertshúsinum. Hann umboðaði undirhaldið í Havn fyri góðum 100 árum síðani

3. partur

Tiltikin skrøggari

Dia á Vertshúsinum var ein kendur skrøggari frá síni tíð sum sjómaður millum annað til Kina.

Her vóru nógvar íspunnar søgur, sum vóru gott undirhald fyri allar teir, sum gingu inn á vertshúsið. Beiggin Óla Jákup plagdi at spyrja nærgangandi spurningar um hesar søgur, men Dia dugdi væl at svara fyri seg.

Óla Jákup var sum kunnugt pápi Áarstovubrøðurnar. Hann var eitt slag av hippi tá í tíðini við síðum hári, sum avgjørt ikki var vanligt tá.

Allar hesar søgur høvdu fylt nógv, um tær vóru niðurskrivaðar, men tað vóru tær so ikki, og tað er spell

Eg minnist eina søgu, sum stavar frá siglingini uppá Kina hjá Dia. Tað var eitt myrkt og kvirt kvøld, teir høvdu kastað akker. Dia hevði hundavaktina. Knappliga hoyrist eitt merkiligt ljóð framman miðskips stýriborð. Hann hyggur uttanborða, men hoyrir bert eitt skvólpandi ljóð. Hann tekur eina harpun, sum hann plagdi at veiða haj við. Hon var bundin til stórmastravantið, og hann skjýtur harpunina fram við skipssíðuna. Tað verður fast. Hann hálar harpunina til sín, og merkir, at okkurt tungt er. Tá tey fáa fongin inn um, er tað ein kinesisk kelling, sum er svomin út at stjala kopar av klædninginum á skipinum. Hesum kundi peningur fáast burtur úr.

Óla Jákup í Áarstovu (1832-1909). Hann var abbabeiggi Kristian, og hann trúði ikki skrønunum hjá beiggjanum Dia

Ein søga var eisini um, hvussu stórt skipið var. Rigningurin var so høgur, at tá ið ein matrósur fór til vers, tók hetta so langa tíð, at hann var ein gamal maður, tá ið hann kom niður aftur.

Til hesa søgu plagdi Óla Jákup at svara, at »so má hann hava etið av tógverkinum á vegnum, og hetta togverk mátti so vera sverari enn tað, sum er her á verkstaðnum.« »Jú, eg skal siga tær, at har vóru bæði hotell og matstovur í rigninginum, so tað var als ikki neyðugt at eta av tógverkinum.«

Tað var eisini ein onnur søga, sum eg minnist. Teir vóru á veg frá Kina til Australia. Á eini dagvakt verða teir varir við ein øgiligan bul av rekaviði. Bulurin var fleiri metur til ummáls. Teir fara at royna at bjarga bulinum, og fingu riggað trossa og taljur til. Men bulurin var ov stórur, og teir vóru noyddir at kloyva hann.

Nú helt Óli Jákup, at søgan var nóg so avgjørd og spurdi, hvønn reiðskap teir nýttu til at kloyva bulin. »Sjálvsagt eina langsag,« svaraði Dia. Tá svaraði Óla Jákup, at tað mátti hava verið forbannað vátligt hjá teimum, sum stóðu í niðara enda á sagini! »Altíð kemur tú á handan hátt,« svaraði Dia og fór innar í stórstovuna.

So var tað søgan um tann stóra steinbítin, Dia hevði fingið við Flesjarnar eina ferð hann var á floti.

Steinbíturin var so stórur, at ikki eingang átta stórátarar úr Hósvík vóru førir fyri at eta meira enn helvtina av høvdinum.

Hesa søguna helt Óla Jákup var ein glósa til sín, tí hann hevði konu úr Hósvík. Hann var eisini uppvaksin hjá abbanum, har teir vóru kendir grovátarar. Óla Jákup svaraði aftur: »Ja, bróður, so má hasin steinbítur hava verið ein fittur murtur á Nóa døgum.« »Nú kom hann aftur við sínum klókskapi,« svaraði Dia.

Prinsurin slapp ikki at gjalda meira enn rokningina

Dia var ein originalur. Hansara fosturdóttur Katrina var ein framúr kokkur, og gjørdi hetta sítt til, at gestirnir trivust so væl á vertshúsinum. Eina ferð fekk hotellið vitjan av einum hollendskum prinsi við fylgi í einar tvær vikur.

Tá prinsurin fekk rokningina og sá, at hon var bert 3 kr um dagin, helt hann hetta vera alt ov lítið, so gott tey høvdu havt tað. Men Dia gjørdi greitt, at var prinsurin ikki nøgdur við rokningina, skuldi hann ongan pening gjalda. Prinsurin hevði so sítt stríð við fáa Dia at taka ímóti teirri upphædd, sum rokningin ljóðaði uppá.

Her síggjast dunnurnar niðri á sandinum, sum Kristian umtalar

Dunnur

Tað vóru nógv í grannalagnum við Eystaru Vág, sum høvdu dunnur fyri at fáa egg. Hinvegin var lítið av hønum. Orsøkin var vist tann, at dunnur betur enn hønur kundu søkja sær føði niðri á sandinum. Har var vanliga nóg mikið av fiskayngul, bæði seiða- og toskamurti og eisini skel av ymiskum slag.

Tað var tó eitt minus við dunnum í mun til hønum. Dunnurnar vurpu í styttri tíð enn hønurnar. Tær byrjaðu ikki at verpa fyrr enn móti vári.

Tað var so hugnaligt at hoyra dunnurnar gvagga niðri á sandinum. Viðhvørt kundu tær hoyrast so serliga væl saman við veingjaflaksan. Hetta merkti vanliga, at nú var tað ein havtaska, sum hevði fingið sær eina dunnusteik. Ein havtaska kundi enntá slúka eina gás. Vit mettu havtasku sum okkara fígginda, og vit vóru ernir, tá vit fingu eitt slíkt beist á tráðuna og fingu tað avlívað. Hendi hetta, komu nógv onnur børn til, og tann, sum fekk beint fyri eina havtasku kundi altíð rokna við stórari virðing frá hinum børnunum.

Ein av mínum uppgávum var so tíðliga á morgni sum gjørligt at fara oman á sandin at reka dunnurnar til hús, so mamma kundi geva teimum breyðmolar og annan dunnumat frá húsarhaldinum.

Her er tað Betti í Geil, sum gevur dunnuungunum at eta. Myndina tók Petur Alberg. Hetta hevur verið um somu tíð, sum Kristian greiðir frá

Tað var neyðugt at fóðra dunnurnar so væl sum gjørligt á vári, so verpingin kundi byrja so tíðliga sum gjørligt. Eg haldi, at vit høvdu 12 verpandi dunnur. Tær vóru ymiskar á liti og fyri ein óroyndan kundi tað vera ringt at kenna sínar dunnur frá øðrum. Tá eg hugsi um hesa tíðina eri eg ovfarin um, at hetta kortini gekk so væl.

Ofta høvdu vit ein flottan dunnusteggja eisini, men hetta var ikki fast. Kortini var hetta eingin trupulleiki, tí tað vóru nógvir steggjar á vánni. Teir høvdu ongan góðan, men teir kláraðu seg væl kortini. Ofta bardust teir fyri at gera seg upp fyri dunnurnar.

Kúgv til tarv

Ein árlig hending var, tá ið kúgv skuldi til tarv. Hetta hevur William Heinesen annars skrivað eina stuttliga søgu um, tá ið hann máttu lima seg inn í tarvafelagið, áðrenn tarvurin slapp framat.

Tað eg minnist vóru tveir tarvar í Havn, ein í Horni og hin í Mattalág. Men okkara kýr fóru oftast til tarv í Horni. Hetta at fara leiðandi gjøgnum býnum við eini kátari kúgv, sum var á illum, var ikki nakað, sum dámdi pápa mínum.

So hann ofraði gjarna ein triðing av eini dagløn til Sàmal Samuelsen, Sámal hjá Tildu, at fara við kúnni til tarv. Hetta kom uttan iva eisini væl við hjá honum.